

Integriteitsperikelen rond de rechtbank Amsterdam

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1996). Integriteitsperikelen rond de rechtbank Amsterdam. *Nederlands Juristenblad*, 71(29), 1167-1168.

Document status and date:

Published: 01/01/1996

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Integriteitsperikelen rond de rechtbank Amsterdam

Vrij Nederland van 18 mei 1996 bevatte een bijlage van Jos Slats over het (geheime) deel III van het rapport van de commissie-Wierenga ('Staatsgeheim ZEER GEHEIM': verslag van de politieguerilla in Amsterdam, p. 8-10). Daarin wordt de Amsterdamse hoofdofficier van justitie geciteerd, die tegenover de commissie het volgende zou hebben verklaard:

'Wij, mijn collega-rechters en ik, waren evenzeer onaangenaam getroffen door de bedoelde passage in Vrij Nederland van 18 mei 1996. Wij verschillen niet met U van mening dat de daarin geciteerde uittaling onaanvaardbaar is, indien deze in ernst geuit is en op waarheid blijkt te berusten. Ik heb dan ook onmiddellijk een onderzoek ingesteld of een dergelijke uittaling is gedaan en of deze de werkelijkheid weergaf.'

Opinie

'Naar aanleiding van de Nova-uitzending en ook een paar invallen die waren gebeurd was de voorzitter van de strafsector van de rechtbank bij mij gekomen, die toen tegen mij had gezegd dat ze de verdachten zouden houden (in voorlopige hechtenis) om het openbaar ministerie niet op zijn gezicht te laten gaan. Maar in wezen hadden ze allemaal de straat op gekund'.

De Nederlandse vereniging van strafrechtadvocaten nam geschokt kennis van voormelde berichtgeving, waarin immers de indruk gewekt wordt dat de raadkamer van de rechtbank in de onderhavige zaken welbewust de voorlopige hechtenis heeft bevolen op een grond die de wet niet kent. Dat hierdoor de integriteit en de legitimiteit van de strafrechtspleging ernstig geschonden zou zijn behoeft geen betoog. Het bestuur van de vereniging verzocht te dezer zake aan de president van de rechtbank een onderzoek in te stellen en de resultaten daarvan bekend te maken.

Wie dacht dat de president vervolgens een diepgaand onderzoek zou instellen komt bedrogen uit. De belangenbehartiging van de raadsman in strafzaken brengt mee, dat hij zowel voor zijn cliënt in concreto als voor die in abstracto van de toekomst, optimale zorg draagt voor een eerlijke procesvoering. Gelet op de ernst van het geheel dient voorkomen te worden dat de affaire als een nachtkaaars uitgaat en in de juridische doofpot belandt. Daarom is het van belang aandacht te schenken aan de wat lauwe reactie van de president van de Amsterdamse rechtbank. De president berichtte de vereniging binnen 8 dagen als volgt:

'Er valt, mede door het tijdsverloop, thans niet meer na te gaan hoe en wat er nu precies gezegd is. Wel is zeker dat de betrokken uittaling, indien gedaan, niet de werkelijkheid weergaf, want van de circa 35 verdachten (de uittaling had betrekking op de zogenaamde 'Gouden Kalf'-zaak) is slechts van de zes hoofdverdachten de voorlopige hechtenis bevolen en verlengd tot aan de zitting, terwijl de circa 30 overige verdachten vrijwel onmiddellijk na hun aanhouding in vrijheid zijn gesteld door de rechter-commissaris danwel door de raadkamer gevangenbouding. Ervan afgezien dat over het algemeen wisselende combinaties zich buigen over de (voortzetting van) de voorlopige hechtenis, zodat het zich niet makkelijk laat denken dat een persoon, daarop overwegende invloed zou kunnen uitoefenen, zijn de zes betrokken hoofdverdachten op 29 juni 1994 door de rechtbank te Amsterdam veroordeeld welke veroordelingen onherroepelijk zijn geworden. Dat duidt er op dat de vereiste verdenking en bezwaren voor de voorlopige hechtenis steeds aanwezig waren.'

'Op grond van het boven weergegeven feitelijk verloop in deze zaak met betrekking tot de voorlopige hechtenis acht ik de conclusie gerechtvaardigd dat – daargelaten of de gewraakte uittaling in ernst is gedaan – aan deze uittaling kennelijk geen gevolg is gegeven.

Dat verbaast mij ook niet want op grond van mijn ervaring als rechter en president van deze rechtbank ben ik ervan verzekerd dat de leden van de rechtbank zonder uitzondering, zich veel gelegen laten liggen aan de integriteit en legitimiteit van de strafrechtspleging.'

'Ik hoop dat ik met bovenstaande uw ongerustheid en die van de leden van de NVSA (grotendeels) heb kunnen wegnemen'.

Het is minst genomen curieus en in wezen onaanvaardbaar van een rechter te vernemen, dat mede door het tijdsverloop niet meer na te gaan valt hoe en wat er nu precies gezegd is. In talloze (straf)zaken waarin een veel groter tijdsverloop aan de orde is, worden dag in dag uit door rechters, officieren van justitie en overige opsporingsambtenaren ge-

tuigen en verdachten gehoord teneinde te achterhalen onder welke omstandigheden de betrokkene iets precies gezegd heeft. Bovendien geldt hier nog, dat het een verklaring betreft die afgelegd is ten overstaan van de commissie-Wierenga. Indien ervan uitgegaan mag worden dat de commissie zich heeft laten bijstaan door een kundige griffier lijkt het eens te meer aannemelijk, dat het achterhalen van de precieze gang van zaken geen onoverkomelijke klus is.

Het argument dat aan de uitlating, indien deze gedaan zou zijn, kennelijk geen gevolg is gegeven, omdat de veroordeling van de zes hoofdverdachten crop duidt dat de vereiste verdenking en bezwaren voor de voorlopige hechtenis steeds aanwezig waren is weinig overtuigend, indien in aanmerking wordt genomen dat er talloze zaken zijn waarin geen voorlopige hechtenis wordt opgelegd, terwijl in beginsel wel aan de voorwaarden daartoe is voldaan, en naderhand een veroordeling wordt uitgesproken.

Anders gezegd: de omstandigheid dat aan de voorwaarden voor het bevelen van voorlopige hechtenis is voldaan brengt niet zonder meer mee, dat andere, buiten-wettelijke gronden geen enkele, althans geen overwegende invloed hebben gehad op de beslissing met betrekking tot de voorlopige hechtenis.

Met betrekking tot de mogelijkheid dat de betrokken rechter, indien de uitlating in ernst is gedaan, in raadkamer zou zijn 'overruled' geldt dat de situatie even ernstig is en blijft. Want dan loopt er in de rechtbank Amsterdam een rechter rond, die er voor de strafrechtspleging zeer verwerpelijke denkbeelden op na houdt. Het valt te hopen, dat dit niet het geval is, maar uitsluitend een diepgaand(er) onderzoek zal hieromtrent uitsluitsel kunnen geven. De betrokken rechter is overigens thans geen voorzitter van de strafsector meer.

Blijft nog over de mogelijkheid, dat de gewraakte uitlating niet in ernst is gedaan. Als dat het geval zou zijn dan betreft het een zodanig misplaatst grapje, dat de betrokken rechter minstens stevig hierover onderhouden dient te worden. De tekst van het citaat in het rapport duidt er echter niet op, dat het hier om een grapje zou gaan. In de eerste plaats zou het curieus zijn dat de rechter voor het maken van een grapje de moeite neemt bij een hoofdofficier van justitie langs te gaan (de voorzitter van de strafsector is immers, aldus het bericht, bij de hoofdofficier van justitie gekomen). Vervolgens valt op, dat de hoofdofficier de mededeling kennelijk zelf niet als een grapje heeft opgevat, want anders had hij zulks ongetwijfeld tegenover de commissie laten blijken, hetgeen voorzover valt na te gaan niet het geval is geweest.

Kortom, de interne afdoening van de kwestie, zoals die tot dusverre heeft plaatsgehad, is in hoge mate onbevredigend en onaanvaardbaar. De integriteit en legitimiteit van de strafrechtspleging heeft er alle belang bij, dat geen misverstand over een zodanig fundamentele kwestie kan blijven bestaan, aangezien zelfs de schijn van niet-integriteit dient te

worden vermeden. De geloofwaardigheid van de strafrechtspleging in zijn algemeenheid, en van de zittende magistratuur in het bijzonder wordt in ernstige mate aangetast, indien de integriteit van de rechter niet buiten iedere twijfel staat. Deze volstrekte integriteit, die in de mensenrechten verdragen tot uitdrukking komt in het vereiste van een onafhankelijke en onbevangen rechter, is te beschouwen als een onmisbaar bestanddeel van de legitimiteit van strafvorderlijk optreden. Beide onderdelen zijn zo cruciaal voor de strafrechtspleging dat in geen enkel opzicht ruimte mag zijn voor ook maar enige verdenking van ontoelaatbare handje-klap tussen rechter en openbaar ministerie. De slotsom luidt dan ook, dat niet volstaan kan worden met het tot dusverre uitgevoerde onderzoek.

G. Spong (advocaat te Den Haag)

T.N.M.B. Spronken (advocaat te Maastricht)

A.G. van der Plas (advocaat te Amsterdam)